

**MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ VEREN DEVLET
KONSERVATUVARLARINDAKİ KANUN EĞİTİMİNİN
İÇERİK VE YÖNTEM BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

**An Investigation on Contents and Methods of Kanun Education
in State Conservatories Which Gives Professional Music
Education**

DOI NO: 10.5578/amrj.66455

Kenan SAVAŞ¹

Özet

Bu araştırma mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki kanun eğitiminin içerik ve yöntemlerinin irdelenmesini, problemlerin saptanmasını, var olan problemlere yönelik çözüm önerileri getirilmesini ve bu sayede kanun eğitiminin geliştirilmesine katkı sağlanmasını amaçlamaktadır. Araştırma genel çerçevesi, amacı ve yöntemi bakımından tarama modelini esas alan betimsel bir araştırmadır. Konuyla ilgili çeşitli kaynakların taranmasıyla ön bilgilere ulaşılmış, veri toplama aracı olarak örnekleme de yer alan Gazi Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarında kanun eğitimi dersi vermekte olan öğretim elemanlarına “Yapılandırılmış Görüşme” tekniği uygulanmıştır. Bununla birlikte mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki kanun eğitiminin, başlangıç düzeyinde ders içeriğinin ve kullanılan yöntemlerin belirlenmesi hedeflenmiş ve elden edilen verilerden yola çıkarak kanun eğitimine katkı sağlayacağı düşünülen önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kanun, Eğitim, Yöntem, İçerik.

Abstract

This reseach aims to scrutinize contents and methods of kanun education in state conservatories which gives professional music education to state the problems about it, to determine resolution advisory on substantial problems, and by this means to contribute on progression of kanun education. It is a descriptive study based on screening model in terms of its purpose and methods. First of all the preliminary information of this study is acquired by searching various related sources.

¹ Öğr. Grv., Fırat Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, ksavas@firat.edu.tr

(*) Bu makale Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlanan “Mesleki Müzik Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarlarındaki Kanun Eğitiminin İçerik ve Yöntem Bakımından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

A structured query was applied as data collection device to kanun instructors who give lessons in state conservatories of Gazi University, Ege University, Selçuk University, and Afyon Kocatepe University. In addition to this it aims to state beginner curriculum and methods of kanun education in state conservatories which gives professional music education. And also based on these data, some suggestions which were supposed to make contribution to kanun education were proposed.

Key Words: *Kanun, Training, Methods, Content.*

GİRİŞ

Geleneksel Türk Müziği, Türk Kültürünün ve mirâsının en önemli parçasıdır. Türk Müzik Kültürünün kökeni tarih boyunca ve tarih öncesi dönemlerde süre gelmiş ve şekillenmiş bir olgudur. Dünya müzik kültürünün eski, köklü ve yaygın unsurlarındandır. Böyle geniş bir kültürün parçası olmak aynı zamanda bu toplumda yaşayan her birey için sorumluluk arz etmektedir. Bu kültürün nesilden nesile aktarılmasında, eğitimciler önemli bir rol üstlenmektedirler.

Türk Müziğinin geçmişten günümüze kadar birikmiş zengin repertuarı ve geniş bir çalgı yelpazesi bulunmaktadır. Bu repertuarın saz ve söz müziği olmak üzere iki kısımda toplandığı düşünüldüğünde repertuarın az bir kısmını saz müziği oluşturmaktadır. Çalgı icracılığında saz müziğinin önemi göz önünde bulundurulduğunda, Türk Müziğinde kullanılan çalgılar arasında kanun sazı önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalgının icrasında ve öğretiminde uygulanan yöntem ve metotlar kanun sazının gelişimine olanak sağlamaktadır.

Bu çalışmada, mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki kanun eğitiminin, içerik ve yöntem bakımından incelenmesi hedeflenmektedir. Kanun eğitiminde standart bir yöntem bulunmaması, bu problem ile ilgili fazla sayıda araştırmanın yapılmamış olması ve bu konunun kanun eğitime yararlı olacağı düşünüldüğünden araştırılmaya değer görülmüştür. Kanun eğitimi dersinde uygulanan içerik ve yöntemlerin irdelenmesi ve bu derse yönelik problemlerin belirlenip, bu problemlere yönelik önerilerin dile getirilerek, eğitime katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Kanun Eğitimi

Türk Müziğinde kanun sazı yaygın olarak kullanılmakta ve halk tarafından bilinmektedir. Ülkemizdeki birçok konservatuvarda eğitimi verilmekte olan kanun sazı, öğrenciler tarafından da ilgi görmektedir. Kanun, Türk Müziğinin en önemli çalgılarından biridir. Piyano gibi, bir eşlik enstrümanı olduğu söylenebilir. Günümüzde halk müziğinde ve son zamanlarda batı müziğinde de kullanıldığı görülmektedir.

Öztuna, (2000: 181) “Kanunun Farabi tarafından icat edildiği hakkındaki görüşlerin, söylentiden ibaret olduğunu vurgulamaktadır. Kanunun, ortaya çıkışının Mısırlılara ve Sümerlilere kadar dayandığını belirtmektedir”. Kanunun, 18. yüzyılın sonlarına kadar mandalsız olarak icra edildiği, 19. yüzyıldan sonra ise mandalın icadı ile gelişerek mandallı olarak kullanıldığı ve günümüze kadar geldiği anlaşılmaktadır. Rauf Yektâ, kanun ile ilgili şöyle açıklama yapmıştır:

“Eskiden bu çalgıyı icra edenlerin ses perdesini az çok yükseltmek istediklerinde telin üzerine bir parmak darbesinden başka uygulayabilecekleri bir yöntem yoktu, hem de az hakimiyet olunan bu işin güçlüğüne çare bulmak üzere, bundan otuz sene evvel her telin altına iki veya üç madeni parça konulması düşünüldü; böylece kolayca kaldırılıp indirilen bu mandallarla istenilen perdenin tizliği veya pestliği elde edilmektedir. Mandal sisteminin uygulanmasından önceki dönemlerde çeşitli makamların icrâ edilmesi akort şekli değiştirilerek sağlanmaktaydı” (1986: 93).

Ses sayılarına göre çeşitlendirilen kanunlar Somakçı'ya göre şu şekilde sıralanabilmektedir:

“22 sesli kanunun ses aralığı, kaba hüseyini aşırandan, tiz hüseyniye kadardır. 23 sesli kanunun ses aralığı, kaba hüseyini aşırandan, tiz aceme kadardır. 24 sesli kanunun ses aralığı, kaba hüseyini aşırandan, tiz gerdaniyeye veya kaba yegâhtan, tiz aceme kadardır. 25 sesli kanunun ses aralığı, kaba yegâhtan, tiz gerdaniyeye kadardır. 26 sesli kanunun ses aralığı, kaba kaba çargâhtan, tiz gerdaniyeye veya kaba yegâhtan, tiz muhayyere kadardır. 27 sesli kanunun ses aralığı, kaba kaba çargâhtan, tiz muhayyere kadardır (2001: 10).

Eğitimin her dalında olduğu gibi kanun eğitimin de bir yöntemi vardır. Bu konu ile ilgili Aksoy'un düşünceleri şu şekildedir (Odaklanmış Görüşme: Aksoy 17.04.2015, Konya).

Bugüne değin birçok kanuni arkadaşımız, bizden öncekiler ve büyüklerimiz olsun, emsallerimiz olsun veya yeni kuşak kanuniler,

kanun metodu hazırlamak durumunda oldular. Bu metotların bir kısmını inceledim. Bunların içerisinde gerçekten istifade ettiğim bölümler de oldu, eleştirdiğim bölümler de oldu. Tabii burada batıda olduğu gibi geliştirilmiş, standart hale gelmiş birkaç tane metot yok. Bu sazi her ilerleten kendince bir metot hazırlıyor. Benim bu konudaki düşüncem şudur; Bu hazırlanmış metotların hepsi, hazırlanabilecek bir metot için bir ön hazırlık çalışması olarak kabul edilirse ve bu metot hazırlayan kişiler bir araya gelirlerse herkesin ortak paydada bulunduğu bir metot oluşturulabilir ve herkes bundan istifade eder diye düşünüyorum. Diğer bir görüşüm de, sazında belli bir seviyeye gelmiş kişiler tarafından bir komisyon oluşturulur. Bu komisyonun en kolay eserlerden en zor eserlere, yaklaşık yüz kadar eser tespit edip, bu eserleri birbirlerinin fikirlerini alarak icra edip, kendilerine ait olan teknikleri tespit edip bir diğerinin yaptığı icra tekniğini yapamasa bile kabul edip onun altına imza atabilirlerse, bununla ilgili bir metot çalışması olabilir. Her kanuni kendi kolayına geldiği gibi metot hazırlarsa, bir öğrencinin elinde onlarca metot olur ki, bu da tam bir kaosa sebep olur. Bir standartlaşma olsun ama bu tam kırmızı çizgilerle belirlenmiş olmamalı. Diyelim ki bugün on tane kanun metodu varsa bu sayı ikiye indirilebilir.

Aksoy, günümüzde kullanılan metot sayısının fazla olduğunu, çalgısında belli seviyeye gelmiş uzman icrâcılarının bir araya gelip ortak bir ya da iki metot hazırlaması gerektiğini vurgulamıştır. Böylece bir standartlaşma olabileceği görüşündedir. Ülkemizdeki kanun sazının geniş bir yelpaze içerisinde kullanıldığı düşünüldüğünde ve bu çalgının Cumhuriyet öncesinde de kullanıldığı göz önünde bulundurulduğunda, kanun eğitime yönelik yapılan çalışmaların sistematik bir şekilde yürütülmediği, düzenlilik arz etmediği ve dolayısıyla etkili olmadığı bilinmektedir. Bu bakımdan kanun eğitiminde kullanılan yöntemlerin ortak bir uygulama içerisinde yürütülmesi önem teşkil etmektedir.

Aksoy, başlangıç düzeyindeki kanun öğrencilerine uyguladığı yöntemi şu sözlerle açıklamıştır (Odaklanmış Görüşme: Aksoy 17.04.2015, Konya).

Başlangıç düzeyinde bir kanun öğrencisine uyguladığım yöntemlerden birinci yöntemim şudur; önce kulağına ve ritim duygusuna bakarım. Eğer duyumu iyiye ritime hakim ise ondan sonra kanunda bir şey çalışırsa çaldırırım hiç çalışmıyorsa birkaç mızrap vuruşu gösteririm tekrar edebiliyor mu - edemiyor mu? Algısına bakarım. Eğer bunları yapabiliyorsa yaklaşık 12-13 ay boyunca hiç nota öğretmeden sadece yaptığım egzersizi onun yapması gerektiği şekilde gösteririm. En temel egzersizlerden

başlayarak öğrencimi karşıma alırım öğrenci egzersizleri tamamen anlayınca kadar tekrar ederim.

Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde Aksoy, öncelikle öğrencinin duyumuna ve ritim algısına dikkat ettiğini, daha sonra kanun eğitimine egzersizler ile başladığını ifade etmektedir. Kanun çalgısında hakimiyet sağlamak için öncelikle el, göz ve parmak koordinasyonunun sağlanması önemlidir. Bu koordinasyonu öğrenciye kazandırmak için etüt uygulamalarına ağırlık vermek doğru olacaktır. Öğrenci bu kazanımı elde ettiğinde, eğitiminin ileriki seviyelerinde problem yaşamayacaktır.

Problem

Araştırmanın Problemi

Mesleki Müzik Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarlarındaki Kanun Eğitimi İçerik ve Yöntem Bakımından nasıldır?

Alt Problemler

1. Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki başlangıç düzeyi kanun eğitiminde belirli bir metot ya da öğretim programı kullanıyor mudur? Kullanıyorsa bunlar nelerdir?

2. Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki başlangıç düzeyi kanun eğitiminde hangi dizi, makam ve usüllerde çalışmalar yapılmaktadır?

3. Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki başlangıç düzeyi kanun eğitiminde kullanılan eserleri seçerken hangi kriterler göz önünde bulunduruluyor?

4. Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki başlangıç düzeyi kanun eğitimine hangi akort ile başlanıyor? (bolâhenk, sipürde, müstahzen...)

5. Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki başlangıç düzeyi kanun eğitiminde gam çalışmaları ve etüt uygulanıyor mu? Uygulanıyor ise hangi dizi veya makamlar tercih ediliyor?

6. Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki başlangıç düzeyi eğitiminde kullanılan eserler üzerinde üslûba yönelik çalışmalar yapıyor mudur?

7. Notaya bağlı bir eğitim uygulanıyor olmasının kanun eğitimine etkileri nelerdir?

8. Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki başlangıç düzeyi kanun eğitiminde karşılaşılan problemler nelerdir?

9. Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki başlangıç düzeyi kanun eğitiminde haftalık ders saati ne kadar olmalıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki kanun eğitiminin içerik ve yöntemlerinin irdelenmesini, problemlerinin saptanmasını ve var olan problemlere yönelik çözüm önerileri getirerek kanun eğitiminin geliştirilmesine katkı sağlanmasını amaçlamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Devlet Konservatuvarlarındaki kanun eğitiminin içeriğinin belirlenmesi, kullanılan yöntemlerin belirlenmesi, kanun eğitiminde karşılaşılan problemlerin saptanması ve eğitime katkı sağlaması bakımından önemlidir

Araştırma genel çerçevesi, amacı ve yöntemi bakımından tarama modelini esas alan betimsel bir araştırmadır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölüm araştırma probleminin çözümüne ilişkin veriler ile bunların çözümlenmesi sonucu elde edilen bulguların yorumlarını kapsamaktadır. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarına uygulanan ve ek 1'de yer alan yapılandırılmış görüşme sonuçlarından elde edilen bulgular çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanı Sayısı ve Unvanları

Kurum	Öğretim Elemanı Sayısı ve Unvanları
GÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı	1 Öğretim Görevlisi
EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı	1 Öğretim Görevlisi Doktor
SÜ Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı	1 Öğretim Görevlisi Doktor
AKÜ Devlet Konservatuvarı	1 Öğretim Görevlisi

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde belirli bir metot ya da öğretim programı kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız belirtir misiniz?” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 2. Öğretim Elemanlarının Kanun Eğitiminde Kullandığı Metotlar

Öğretim Elemanları	Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde belirli bir metot ya da öğretim programı kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız belirtir misiniz?
1.	Kendi hazırladığım etütleri kullanıyorum. Bu etütleri öğrencinin performansına ve diğer derslerdeki öğretim programını da gözetenek (nazariyat, usûl, toplu icrâ dersleri) eserlerle destekliyorum.
2.	Başlangıç düzeyinde nota kümeleri, tartımları, parmak alıştırmaları ve genel alıştırmaları basılmamış konservatuvar ders notlarımızdan veriyoruz. Bu alıştırmalar pedagojik bir yöntemle kolaydan daha karmaşığa doğru verilmektedir. Mevcut kanun metodlarından istifade edilmesi, onları incelemeleri, ders dışındaki ekstra çalışmaları oluşturmaktadır. Halil Karaduman Kanun Metodu, Gültekin-Tahir Aydoğdu, Kanun Metodu, Özdemir Hafizoğlu-Kanun Egzersizleri ve Eğitimi örnek verilmektedir.
3.	Evet kullanıyorum. Tahir Aydoğdu - Kanun Metodu ve Oğuz Karakaya - Kanun Metodu.
4.	Gültekin Aydoğdu ve Tahir Aydoğdu'nun çıkarmış oldukları Kanun Metodundan kısmen faydalanıyorum. Daha sonra kendi hazırlamış olduğum etütleri öğrencilerime aktarıyorum.

Tablo 2, öğretim elemanlarının başlangıç düzeyi kanun eğitiminde kullandığı metotları ve öğretim yöntemlerini göstermektedir. Buna göre, Tablo 2 incelendiğinde kendi hazırlamış olduğu etütleri kullanan bir öğretim elemanı ve kanun metodunu kısmen kullanan bir başka öğretim elemanı dışında iki öğretim elemanının kanun metotlarından faydalandığı görülmektedir. Ancak bu iki öğretim elemanı da aynı zamanda kendi hazırlamış olduğu çalışmalardan faydalanmaktadırlar. Metot kullanımı yerine, daha çok öğretim elemanlarının tercihleri doğrultusunda kendi uyguladıkları etütlerden faydalanarak kanun eğitimine başladıkları ve eğitimi bu şekilde sürdürdükleri söylenebilir. Böylece başlangıç düzeyi kanun öğrencilerine, kanun eğitiminde standart bir öğretim metodu ve yöntemi uygulanmadığı görülmektedir.

Bu durum standartlaşmanın belli bir oranda gerekliliğini ve aynı zamanda kanun eğitimcilerinin yöntemlerinin çeşitliliğini, zenginliğini de ortaya koymaktadır. Dolayısıyla her kanun eğitimcisinin uygulamış olduğu kendi yöntem ve metodunun, her öğrenci üzerinde farklı etkilere ve gelişime yol açabileceği söylenebilir. Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde doğru yöntem ve metot kişiden kişiye değişiklik gösterdiğine göre, yalnızca bir doğru metodun varlığından söz etmek mümkün görülmemektedir. Ancak metot sayısını minimum düzeyde standartlaştırmak mümkün olabilir. Aynı zamanda belirtilen karışıklıklar da en az seviyeye indirilmiş olur. Tek bir metot haline dönüşene kadar yapılan her metot bunun hazırlık aşaması olarak değerlendirilebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde hangi dizi, makam ve usûllerde çalışmalar yapmaktasınız?” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Kanun Eğitiminde Uygulamakta Oldukları Dizi, Makam, Usûllere Yönelik Çalışmaları

Öğretim Elemanları	Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde hangi dizi, makam ve usûllerde çalışmalar yapmaktasınız?
1.	Makam olarak ilk önce Çargâh (Arel' in önerdiği Çargâh dizisi), Bûselik ve Kürdi makamlarını kullanıyorum. Usûl olarak ilk önce, Nim Sofyan, Semâi ve Sofyan usûllerinde etüt ve eserler kullanıyorum. Daha sonra Türk Aksağı ve Aksak Semâi usûllerine geçiyorum. Diğer usûlleri daha sonra kullanıyorum.
2.	Başlangıç düzeyinde Çargâh, Buselik, Hüseyinîşirân perdesinde Kürdi, Dügâh'ta Kürdi, Hüseyinî gibi makam dizilerini kullanıyoruz. Belli bir seviyeden sonra Rast ve Uşşak gibi makam dizileri öğretiliyor.
3.	Öncelikle başlangıç aşamasında doğal sesler (arızasız) üzerinde mızrap çalışmaları ile başlıyorum. Bu etütler, sofyan usûlünü kapsamaktadır. Ardından Aksak Semâi'ye kadar olan usûller içinde hazırlanmış makamsal etütler de (Basit Makamlar sınıfında yer alan) kullanıyorum.
4.	Öğrencinin yetenek ve performansına göre, 1.Dönemin sonuna kadar etüt çalışmalarıyla devam ediyorum. Etütlerde; Do Majör dizisini, Makamlarda, sırası ile; Çargâh, Buselik, Kürdi, Rast Uşşak, Beyati, Hüseyinî, Muhayyer vs. Usûllerde ise; Küçük usûller başta olmak üzere, ağırlıklı olarak aksak semai üstünde duruyoruz.

Tablo 3, öğretim elamanlarının başlangıç düzeyi kanun eğitiminde kullandıkları dizi, makam ve usûl çalışmalarını göstermektedir. Tabloda da görüldüğü üzere kanun eğitimcilerinin başlangıç düzeyi kanun öğrencilerine uygun seçmiş oldukları makamlar üzerinde hem fikir oldukları söylenebilir. Genel olarak ilk önce Çargâh Makamı (Do majör gam) ile çalışmalarına başlamaktadırlar. Başlangıç aşamasındaki çalışmalar mandal kullanımını gerektirmediğinden bu makamın tercih edildiği söylenebilir. Daha sonra Bûselik, Kürdi, Rast, Uşşak, Bayâtî, Hüseyinî, Muhayyer makamında çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Kanun eğitimcilerin tercih etmiş oldukları usûller de başlangıç düzeyindeki bir öğrenci için kolaylık sağlaması açısından basit usûllerden seçilmiştir. Özellikle etüt çalışmalarına, Nim Sofyan, Semâi ve Sofyan usûlleriyle, daha sonra ise Türk Aksağı ve Aksak Semâi usûllerinden yararlandıkları görülmektedir. Usûl kavramının ne

derece önem taşıdığı düşünülduğünde başlangıç seviyesindeki kanun öğrencileri, usûlün temelini oluşturan basit usûller diye nitelendirilen ritim kalıplarıyla çalıştırmak doğru bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanun sazının yapısı itibariyle ritim sazı gibi kullanıldığı görülmektedir. Bulduğu saz topluluğu içerisinde baskın bir karakterde olduğu söylenebilir. Bu bakımdan başlangıç düzeyi kanun öğrencisinin, çalgısını ritim saz olarak da kullanabilmesi, usûlleri doğru bir şekilde öğrenmesine bağlıdır.

Kanun eğitiminde ağırlıklı olarak saz eseri formundaki bestelerin çalışıldığı göz önünde bulundurulduğunda, bahsedilen usûllerde yapılan çalışmaların faydalı olabileceği düşünülebilir. Sözü geçen usûller ile yapılan çalışmalar arasına saz semâisi formunun dördüncü hanelerinde sıkça kullanıldığı için yürük semâî, devr-i hindi, devr-i turan gibi usûller de eklenebilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde kullandığınız eserleri seçerken hangi kriterleri göz önünde bulunduruyorsunuz?” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 4. Öğretim Elemanlarının Kanun Eğitiminde Kullandıkları Eserleri Seçme Kriterleri

Öğretim Elemanları	Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde kullandığınız eserleri seçerken hangi kriterleri göz önünde bulunduruyorsunuz?
1.	Bu seçim makam kullanımına bağlı olarak değişiyor. Öncelikle öğrencinin mandal kullanımına başlamadan kanuna hakim olması ve sağ-sol el koordinasyonu sağlaması amacıyla değiştirme işareti almayan Çargâh ve Bûselik makamlarında etüt ve eserlerle kanun eğitimine başlıyorum. Bu makamlardaki eserleri seçerken ilk önce mandal kullanılmayan eserler, daha sonra yalnızca mandalın sabit etkisinin kullanıldığı eserler (Örneğin kürdi makamında etüt ve eserler), daha sonra mandalın değişmeli etkisinin kullanıldığı makamlardaki (Rast ve Uşşak makamları gibi) eserleri kullanıyorum. Özetleyecek olursak ilk kriter mandal kullanıma bağlı. Bu da eserleri hem makam hem içerdiği geçkiler açısından değerlendirmek gerektiğini doğuruyor.
2.	Öğretilen nota değerlerini ve kümelerini öğretici özellikteki eserleri tercih ediyorum. Aynı zamanda Nim sofyan, Semai ve Sofyan gibi temel usûlleri tercih ediyorum. Eserler tartım ve küme açısından uygun ama usûl olarak öğrencinin henüz öğrenmemiş ve idrak edemediği bir usûlde ise o zaman dörtlüğe bir vurma, sekizliğe bir vurarak birim değer ile icra çalışma sayma becerisini kazandırmaya çalışırım.
3.	Öncelikle temel tartımları içeren, usûlü ve melodik yapısı ile bütünleşmiş, diyez ve bemol arızası olarak değiştirme işaretlerini fazla kullanmayan, nota yazımı olarak da sade ve düzgün bir yazım biçimine sahip olan eserleri seçiyorum.
4.	Burada, öğrencinin solfej ve ritm algılama kabiliyeti çok önemli. Kişiden kişiye değişiyor. Eser içerisinde fazla geçki, asma kalış, arıza değişikliği olmamasına dikkat ediyorum. Her makamdan mutlaka 1 adet peşrev veriyorum. Arkasından en az 3 Adet Saz Semâi geçiyoruz. Bu sayı öğrencinin performansına göre daha da çoğalabiliyor.

Tablo 4, öğretim elemanlarının başlangıç düzeyi kanun eğitiminde kullandıkları eserleri seçerken göz önünde bulundurdıkları kriterleri göstermektedir. Genel olarak öğretim elemanlarının öğretilen eserleri seçerken hem fikir oldukları durum, eserlerin içerisinde çok fazla arıza bulunmamasıdır.

Arızalı notalar (diyez, bemol vb.), başlangıç düzeyindeki kanun öğrencisini mandal kullanmaya yöneltecek ve eseri deşifre etmesine, yorumlamasına engel teşkil edecektir. Öğrenci, sağ-sol el koordinasyonu, göz koordinasyonu gibi konularda sıkıntıya düşecek ve kanundan temiz, kaliteli bir ses çıkartmakta zorluk yaşayacaktır. Aynı zamanda kanun eğitimcileri, tartım kolaylığı olan eserlerin seçimine de vurgu yapmaktadır. Öğrenci henüz tüm nota değer ve tartımlarına hakim olmadığı için eser seçiminin de başlangıç düzeyine uygun olması gerekmektedir. Uygun olmadığı takdirde öğrenci aynı anda birden fazla etkene konsantre olduğu için verim düşebilir ve öğrencinin öğrenme psikolojisi üzerinde olumsuz etkilere yol açabilir. Eser seçiminde bir başka dikkat edilmesi gereken husus da öğrenciye verilen bir eserin, teknik açıdan tam anlamıyla çalışılmadan başka bir esere geçilmesi, yapılacak olası hatalardan biridir. Ayrıca öğrenciye öğretilen olan eserin notasının doğru yazılmış ve okunaklı olması gerekmektedir. Aksi takdirde öğrencinin yanlış notadan geçtiği eser, hafızasında bu yanlışlıkla yer edeceği için büyük bir sorun teşkil edebilir.

Bu durumun bir başka olumsuz yönü ise, okunaklı ve düzgün yazılmamış bir notadan eseri icrâ etmenin zorluğu göz önünde bulundurulduğunda öğrencinin performansını etkilemesi olası bir sonuçtur. Eser seçiminde makam ve usûl faktörünü de göz önünde bulundurmaya doğru bir tercih yapmaya neden olmaktadır. Bu da öğrencinin diğer derslerde, özellikle nazariyat ve ritim derslerinde öğrenmeye başladığı makam ve usûl bilgisinin ilerlediği ölçüde mümkün olmaktadır. Öğrencinin nazariyat dersinde görmüş olduğu bir makamı, kanun dersinde pekiştirme imkânı mevcuttur. Aynı şekilde bunu ritim dersinde görmüş olduğu usûllerle de yapması mümkündür. Bu durum da, kanun dersinde göstermiş olduğu performansa yansımaktadır ve aynı zamanda öğrencinin verimini arttırabilmektedir.

Bütün bu etkenler bir araya geldiğinde başlangıç düzeyindeki kanun öğrencisinin ve eğitimcinin işini kolaylaştıracaktır. Öğrenci için, kanun sazında kullanılan fiske, tremolo, triole, çarpma vb. teknik nüansları gerçekleştirebileceği nitelikte eserler seçilmesi önemli bir kriterdir. Eğitimcinin sözü edilen bu hususların üzerinde önemle durması, öğrencinin gelişimi açısından büyük bir rol oynamaktadır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Başlangıç düzeyi kanun eğitimine hangi akort ile başlıyorsunuz? (bolâhenk, sipürde, müstahzen vb.)” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 5. Öğretim Elemanlarının Başlangıç Seviyesindeki Kanun Eğitiminde Kullandıkları Akortlar

Öğretim Elemanları	Başlangıç düzeyi kanun eğitimine hangi akort ile başlıyorsunuz? (bolâhenk, sipürde, müstahzen vb.)
1.	Bolâhenk ile başlıyorum. Daha sonra sırasıyla kız, mansur, sipürde ve müstahzen geliyor.
2.	Kanun eğitim başlangıç düzeyinde, öğrencinin alterasyon ve tranpoze becerisi henüz olmadığı için doğal olarak Bolâhenk akord ile doğal dizilerde alıştırma yapmaktayım.
3.	Bolâhenk akordu kullanıyorum. Uzun süre sonra Sipürde.
4.	Bolâhenk Akort kullanıyoruz.

Tablo 5, öğretim elemanlarının başlangıç seviyesi kanun eğitimine hangi akort ile başladıklarını göstermektedir. Tabloya göre, tüm öğretim elemanları kanun eğitimine bolâhenk akort ile başlamaktadır. Kanun sazındaki perdelerin yerini yeni öğrenen bir öğrenci için bolâhenk akort ile başlamak uygun görünmektedir. çalgısında belirli bir hakimiyet becerisi kazandıktan sonra diğer akortlarda icrâya devam etmek, transpozisyonun gelişimine, hakimiyetin artmasına yol açacaktır. Bolâhenk akordun ardından sırasıyla sipürde, kız, müstahzen, mansur gibi ahenkler de kanun eğitimin ileri seviyelerinde kullanılabilir.

Kanun eğitimine bolâhenk akort ile başlamak, diğer akort sistemlerini öğrenmesini kolaylaştıracaktır. Eğer bir öğrenci bolâhenk (yerinden) diye nitelendirilen perde sistemi üzerinde eseri doğru bir şekilde icrâ edemez ise, bu durum öğrencinin ileride eseri başka bir perde üzerinde çalmasını (transpoze) zorlaştıracaktır. Bolâhenk akort, Türk Müziğinin temel akort sistemi olarak düşünüldüğünde öğrencinin bu akort sistemini doğru bir şekilde öğrenmesi gerekmektedir. Başlangıç seviyesindeki kanun öğrencisinin başka bir akort düzeninde çalması öğrencinin ilerleme düzeyine göre farklılık gösterebilir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Gam çalışmaları ve etüt uyguluyorsanız hangi dizi veya makamları tercih etmektesiniz?” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 6. Öğretim Elemanlarının Kanun Eğitiminde Kullandıkları Dizi veya Makamlar

Öğretim Elemanları	Gam çalışmaları ve etüt uyguluyorsanız hangi dizi veya makamları tercih etmektesiniz?
1.	Her makamda etüt uygulanmasından yanayım. Perde kullanımı bakımından her makamın ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.
2.	Gam ve etüt çalışmalarını daha çok Çargâh makamı dizi (DoM) ve Hüseyinîşîrân perdesi (Mi) Kürdi dizisinde yapıyoruz (arıza sesler olmadığı için).
3.	Doğal sesler üzerindeki gam ve dizi çalışmalarını Kaba Çargâh– Tiz Çargâh; Yegâh – Tiz Nevâ; Hüseyinîşîrân – Tiz Hüseyinî; Acemaşîrân – Tiz Acem vb. arasında çalıştırıyorum. Makamsal dizi olarak Rast dizisi ve Hüseyinî dizisi üzerinde çalıştırıyorum.
4.	Gam ve Etütlerde; Do Majör dizisini, Makamlarda, Sırası ile; Çargâh, Buselik, Kürdi, Rast Uşşak, Beyati, Hüseyinî, Muhayyer vb.

Tablo 6, öğretim elemanlarının gam ve etüt çalışmalarında kullandıkları dizi ve makamları göstermektedir. Bir öğretim elemanı, her makamda etüt ve gam çalışmalarının yararlı olduğunu düşünmektedir. Bu durum, başlangıç düzeyindeki kanun öğrencisini, mandal kullanımına hâkim olmadığı için zorlayabilir. Ancak belirli bir seviyeye gelmiş bir öğrenci için faydalı olabilir.

Başka bir öğretim elemanı, arıza sesler kullanılmadığından çargâh makamı dizisini ve hüseyinîşîrân üzerine göçürülmüş olan kürdi dizisini kullanmaktadır. Öğretim elemanları, genel olarak gam ve etüt çalışmalarında daha çok arızasız perdelerden oluşan dizi ve makamlar tercih etmektedir. Başlangıç düzeyindeki kanun öğrencisinin ilk olarak basit makamlarla gam çalışması yapmasının bir diğer sebebi ise, okuldaki nazariyat derslerinde başlangıçta bu makamların öğretilmesi de göz önünde bulundurulabilir. Öğrenilen makamların giderek zorlaşması ile, öğrencinin mandal kullanımı ve perde hassasiyeti gibi konularda büyük ölçüde gelişebileceği düşünülebilir.

Kanun eğitiminde kullanılan etütler gibi, öğrencinin de etüt yazmasını sağlamak öğrencinin gelişim sürecine katkı sağlayabilir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde kullandığınız eserler üzerinde üslûba yönelik ne gibi çalışmalar yapmaktasınız?” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 7. Öğretim Elemanlarının Kanun Eğitiminde Üslûba Yönelik Yaptığı Çalışmalar

Öğretim Elemanları	Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde kullandığınız eserler üzerinde üslûba yönelik ne gibi çalışmalar yapmaktasınız?
1.	Üslup çalışmalarından önce öğrencinin tüm süsleme ve icrâ tekniklerini uygulama becerisini kazanması gerekir. Bu nedenle başlangıç düzeyinde üslup eğitiminin verilmesinin doğru olmadığını düşünüyorum. İcracı tüm teknik becerileri kazandıktan sonra usta icracıların icralarının ve taksimlerinin taklit etmesi gerekir. Ben öğrencilere bu doğrultuda taksim ve icraları notaya alarak, bu icraların kayıtlarını dinlemelerini, video varsa izlemelerini sağlayarak kanun üsluplarını öğrenmelerini sağlamaya çalışıyorum.
2.	Eserin solfeji ve tartımları yerli yerinde icra edildikten sonra nitelikli tuşe çalışması, bazı nüanslar, tremolo legato gibi teknikler kullanılarak eserin renklendirilmesi ile minimum seviyede üslûba yönelik çalışmalar yapmaktayız.
3.	Fiske, tek tel (örn. Dügâh) üzerinde tremolo (özellikle uzun değerli notalar üzerinde), Çarpma (üst, alt apogiatür), oktav tremolo, dörtlü başlangıç ve bitiriş (aynı anda RE – SOL tınlatılması vb.)
4.	Öncelikle, saz duruşu ve pozisyonu, mızrap tutuş ve vuruşu, saz üslûbunu oluşturan en önemli nüanslardır. Çalgıdan çıkacak seslerin net ve temiz olması önceliğimizdir. Yine, eser içerisindeki melodik ve ritimsel vurguları yakalamak, üslûbu oturma adına yaptığımız en önemli kazanımlarımızdır. Başlangıçta kazanılıp ve öğrenilecek klasik icrâ eğitimi, aynı zamanda, Klasik Türk Müziğinin temel disiplini oluşturur.

Tablo 7 de, öğretim elemanları üslûba yönelik yaptıkları çalışmalarından bahsetmişlerdir. Bir öğretim elemanı üslûp çalışmalarına başlamadan önce öğrencinin kanuna belli bir seviyede hâkim olması gerekliliğini savunurken, diğer öğretim elemanları üslûp çalışmalarını fiske, tremola, alt-üst çarpma, oktav ve vb. tekniklerle

destekleyerek sürdürmektedirler. Üslûbun belli bir seviyeye gelebilmesi için kanun öğrencisinin çalgısına hakimiyetinin ne derecede önemli olduğu görülmektedir.

Öncelikle öğrencinin çalgısından nitelikli bir tını elde edebilmesi için mevcut çalgısının iyi kalitede olması, yapılacak olan üslûp çalışmalarında önemli bir unsurdur. Öğrencinin çalgısı aranılan özellikleri taşııyorsa, bu çalgıdan nitelikli bir tını elde etmesi zor olacaktır. Bu durum öğrencinin performansını ve aynı zamanda öğrenme psikolojisini büyük oranda olumsuz yönde etkileyecektir. Kanun eğitimcisinin, başlangıç düzeyindeki bir öğrencinin çalgısının seçiminde yol göstermesi, böyle bir problemle karşı karşıya kalmasına engel olabilir.

Kanun eğitimcisi göstererek, uygulatarak, dinleterek, taklit ettirerek öğrencisinin üslûp kazanmasını sağlayabilir. Aynı zamanda bir üslûbun tam olarak kazanılabilmesi için çok çeşitli formlarda eserler öğretilmesi büyük bir önem taşımaktadır. Bu sayede öğrenci formlar arasındaki farklılıkları kavrayabilir ve çalacağı eserlere üslûp ve yorum katabilir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Notaya bağlı bir eğitim uygulanıyor olmasının kanun eğitimine etkileri sizce nelerdir?” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 8. Öğretim Elemanlarının Notanın Kullanımının Kanun Eğitime Etkilerine Dair Görüşleri

Öğretim Elemanları	Notaya bağlı bir eğitim uygulanıyor olmasının kanun eğitimine etkileri sizce nelerdir?
1.	Nota üzerinde mandal kullanımlarının, nüansların, süsleme ve icrâ tekniklerinin belirtilmesi kanun eğitimine faydalı olacaktır. Eserler bu şekilde geçildikten sonra ezberlenmesi müziksel hafızanın gelişimi yönünden önemlidir.
2.	Akademik bir kurumda ve akademik bir kimlikle kanun eğitimi verilince nota olmazsa olmaz kıstaslardandır. Notaya bağlı eğitimin olması hem öğrenciye hem de biz eğitimciye kolaylık sağlamaktadır. Başlangıçta çok basit ve kolay eserlerden zor ve karmaşık eserlere doğru giden bir süreç ve öğrencinin alabildiği kadar geniş bir dağarın olması eğitimin uzun ve ciddi olmasını gerektirir.
3.	Etkisi olumlu yöndedir. Usûle göre ve metronom dahilinde eserin seslendirilmesi daha doğru ve estetik olarak gerçekleşebilecektir. Kanun sazı aynı zamanda bir ritim saz olduğundan nota eğitimi ile başlanıp ilerlenilmesi yararlı olacaktır. Bir kanun icracısının sağlam bir ritim duygusu ve anlayışı içinde topluluğa temiz ses ve ritim verebilmesi bu anlayış içinde çalışmaya bağlıdır.
4.	Bu soruyu önyargılı ve anlaşılmaz buldum. Yorum yok.

Tablo 8 de, öğretim elemanlarının nota kullanımının kanun eğitimine etkilerine dair görüşleri yer almaktadır. Soruya yorum yapmayı tercih etmeyen bir öğretim elemanı dışında, genel olarak kanun eğitimcileri, başlangıç düzeyinde kanun eğitiminde nota kullanımının öğrenciler üzerinde olumlu etkilerine değinmişlerdir. Bu sayede öğretimin kolaylaştığını da belirtmektedirler. İlk olarak öğrencinin nota aracılığı ile eseri hafızasına alması, daha sonrasında ezberinde olan esere dilediği gibi nüans, vurgu, yorum vb. katabilmesi açısından kolaylık sağlayabilmektedir.

Kanun eğitimin dışında, öğrencinin diğer derslerinin de nota ile sürdürüldüğü düşünülüp, akademik bir ortamda gerçekleştirilen bir eğitimin ciddiyeti göz önünde bulundurulduğunda, notanın vazgeçilmez bir unsur olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrencinin sürekli notaya bağlı çalışmasının bir dezavantajı olduğu söylenebilir. Öğrencinin hafızasının ve ezber kabiliyetinin zayıfladığı ve buna bağlı olarak da çalgıya hâkimiyetinin azalabileceği düşünülebilir. Öte

yandan öğrencinin öğrenme psikoloji açısından, notaya bakarak çalması öğrenciye güven sağlayabilir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde karşılaştığınız problemler nelerdir?” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 8. Öğretim Elemanlarının Kanun Eğitiminde Karşılaştıkları Problemler

Öğretim Elemanları	Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde karşılaştığınız problemler nelerdir?
1.	Bir çalgıda en önemli unsurun çalgıdan nitelikli ses elde etmek olduğunu düşünüyorum. Kanun öğrencilerinin gerek kendi kendilerine, gerek bu konuyu önemsemeyen öğreticiler tarafından uyarılmamaları nedeniyle bu konuda farklı alışkanlıkları edinmiş olmaları başlangıçta benim karşılaştığım problemlerden biri. Bir diğer problem de kanunun akordu. Başlangıç düzeyindeki bir öğrenciye kanunun akort edilmesini öğretmek ve bu alışkanlığı kazandırmak oldukça zaman alıyor. Bir diğer problem ise öğrencilerin nota bilgilerindeki farklılıklar. Nota öğrenimine yeni başlayan öğrencilerin bazen çok kolay etütlerde bile tartımları anlayamama durumları ile karşılaşıyorum.
2.	Öğrencinin kanunla tanışma sürecinin uzunluğu, bona solfej becerisinin gelişme süreci ve özellikle tuşe kalitesinin oturması, kanunun akort sorunu vb. başlangıç süreci için önemli problemlerden sayılabilir.
3.	Öğrencinin mızrap vuruşlarının koordineli ve eşgüdüm içinde olmaması, metronom dışına çıkma eğilimi, sağ ve sol elin temel tartımlara göre öncelik sırasının karıştırılması, tartımların olduğundan farklı seslendirilmesi, etüdü ya da eseri bütünlük içinde seslendiremeyip kopuk – kesik ve duraksayarak seslendirme, mandal değişimi sırasında metronomun ve ana melodinin sağ el tarafından yürütülememesi ve eserin kesintiye uğraması vb.
4.	Öğrencinin daha önce nota ve usül bilmemesi, ezber kabiliyetinin zayıf olması, sazdaki ilerleme sürecini yavaşlatan en önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 8, öğretim elemanlarının başlangıç düzeyindeki kanun eğitiminde karşılaştıkları problemleri içermektedir. İki öğretim

elemanı, ilk olarak öğrenciye çalgısının akordunun nasıl yapılacağını öğretmesindeki zorluklara, aynı zamanda öğrenciye çalgısını akort etme alışkanlığının kazandırılmasında karşılaşılan problemlere değinmişlerdir.

Bahsedilen diğer problemler ise şunlardır: öğrencinin kanundan kaliteli bir ses çıkarabilmesi için geçen sürenin uzunluğu, solfej, bona, nota vb. konulardaki bilgi eksikliğinden kaynaklanan aksamalar, eser icrâ ederken metronom dışına çıkılması ve eseri kesintiye uğratması, eserdeki arızalı perdeleri kullanırken yapılan mandal değişikliği sırasında sağ ve sol el koordinasyonunun bozulmasına bağlı olarak ortaya çıkan aksamalar olarak sıralanmaktadır. Sıkça karşılaşılan bir diğer problem ise kanun öğrencisinin eser icrâsı sırasında notaya bakarken kanundaki tuşe hakimiyetini yitmesidir. Bu da eserin çalımı sırasında kopukluklara, metronom dışına çıkmaya (ani hızlanma ya da yavaşlamalara) neden olabilmektedir.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretim elemanlarına yöneltilen “Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde haftalık ders saati sizce ne kadar olmalıdır?” sorusundan elde edilen bulgular:

Tablo 10. Öğretim Elemanlarının Kanun Eğitiminde Haftalık Ders Saati ile İlgili Görüşleri

Öğretim Elemanları	Başlangıç düzeyi kanun eğitiminde haftalık ders saati sizce ne kadar olmalıdır?
1.	Haftanın farklı iki gününde arada birkaç gün ara olmak koşuluyla ikişer saat olabilir.
2.	Konservatuvar ve benzeri müzik kurumlarında başlangıç için haftalık 6 saat olabilir. Ama yaygın eğitim kurumları ve özel kanun dersleri için 4 saat de yeterli olabilir.
3.	Bir eğitmen eşliğinde haftalık dört saatlik eğitim yeterlidir. Bunun dışında öğrenci hafta boyunca çalışmasına devam etmelidir.
4.	Haftalık en az 8 Saat olmalıdır.

Tablo 10, öğretim elemanlarının başlangıç düzeyi kanun eğitiminde haftalık ders saatinin ne kadar olması gerektiği ile ilgilidir. İki öğretim elemanı haftalık dört saatin yeterli olacağı görüşündedir. Bir öğretim elemanı haftalık altı saat, diğer bir öğretim elemanı ise

haftalık sekiz saat olması gerektiğini savunmaktadır. Ders saatlerinin sayısının öğrenci üzerindeki etkisi düşünüldüğünde altı-sekiz saatlik zaman diliminde öğrenci ile geçirilen zaman daha fazladır. Ancak ders saatinde öğrenci ile geçirilen bir saat yeterli olacaktır. Geriye kalan zamanda öğrenci, eğitiminin bir saatte göstermiş olduğu eğitimi tekrar ederek, üzerinde çalışarak pekiştirmelidir.

Kanun eğitiminde öğrencinin görerek, taklit ederek daha kolay öğrenebileceği düşünüldüğünde, eğitmeni ile geçirilen süre, öğrencinin bunu gerçekleştirebilmesine ve kendini geliştirebilmesine olanak sağlamaktadır. Ders saatinden ayrı olarak öğrencinin kendi çalışma imkânının da sunulabileceği elverişte bir program hazırlanması gerekmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada; mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarındaki kanun eğitimi, içerik ve yöntem bakımından irdelenmeye çalışılmış, bu içerik ve yöntemlere yönelik olarak öğretim elemanlarının görüşlerine başvurularak, araştırmaya katılan kurumların karşılaştırılmalı analizleri yapılmıştır. Yapılan araştırmadan, mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarında kanun eğitimi veren öğretim elemanlarının görüşlerinde ortak düşünceler olduğu gibi farklı görüşler de saptanmıştır.

Araştırma, mesleki müzik eğitimi veren Gazi Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarlarında görev yapan öğretim elemanları arasında yapılmıştır.

Yapılan analizlere göre, her kanun eğitimcisinin uygulamış olduğu kendi yöntem ve metodun belirli bir seviyede üslûba katkı sağlaması gerektiği, bunun dışında başlangıç seviyesinde standart bir kanun metodunun mutlaka var olmasının şart olduğu düşünülmektedir.

Usûl kavramının kanun eğitiminde önemli bir rol oynadığı ve başlangıç seviyesindeki kanun öğrencilerini, usûlün temelini oluşturan basit usûller diye nitelendirilen ritim kalıplarıyla çalıştırmanın doğru bir yöntem olduğu düşünülmektedir. Kanun eğitiminde kullanılan saz eseri formlarından, saz semâisi formunun dördüncü hanelerindeki usûl değişikliklerinin göz önünde bulundurulup, öğretilen usûllere o yönde

yoğunlaşmanın gerekliliği önerilmektedir. Başlangıç düzeyindeki kanun eğitiminde, arıza gerektirmeyen makamların tercih edilmesi düşünülmektedir.

Başlangıç düzeyindeki kanun öğrencisi, henüz tüm nota değer ve tartımlarına hakim olmadığı için eser seçiminin de başlangıç düzeyine uygun olması, içerisinde fazla arıza ve geçki bulunmayan eserlerin öğretilmesi düşünülmektedir. Başlangıç düzeyindeki kanun öğrencisine öğretilecek olan eserin notasının doğru yazılmış ve okunaklı olması önerilmektedir. Başlangıç düzeyi kanun öğrencisine öğretilecek olan eserin makamının, nazariyat dersi ile paralel yönde ilerlemesi önerilmektedir.

Öğrenci için, kanun sazında kullanılan fiske, tremolo, triole, çarpma vb. teknik nüansları belirli bir düzeyde gerçekleştirebileceği nitelikte eserler seçilmesi önerilmektedir. Başlangıç düzeyindeki kanun öğrencisinin, kanun sazındaki perdelerin yerini yeni öğrendiği için, kanun eğitimine bolâhenk akort ile başlamanın uygun olacağı önerilmektedir. Başlangıç düzeyindeki kanun eğitiminde kullanılan gam ve etüt çalışmalarına arızasız perdeler üzerinde uygulanan oktav ve çeşitli kombinasyonlarda kurgulanmış etüt çalışmaları ile daha sonra basit makam dizileri üzerindeki etüt ve gam çalışmalarıyla devam edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Kanun eğitiminde kullanılan etütler gibi öğrencinin de etüt yazmasının ve bu etütleri seslendirmesinin, öğrencinin gelişimine katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Öncelikle başlangıç düzeyindeki kanun öğrencisinin, çalgıdan nitelikli bir tını elde edebilmesi için, mevcut çalgısının iyi kalitede olması, yapılacak olan üslup çalışmalarında önemli bir unsur olarak öngörülmektedir. Kanun öğrencisine verilecek eserlerin seçiminde Türk Müziğinin farklı dönemlerinden eserlere eşit bir şekilde yer verilmesi ile öğrencinin kanun eğitimi sürecinde dönem farklılıklarını kavrayıp, üslubunun geliştireceğine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Kanun eğitimcisinin, başlangıç düzeyindeki bir öğrencinin kanun edinmesinde yol göstermesi, bilinçli bir kanun sazı temininde öğrenciye yardımcı olması önerilmektedir. Bir üslubun tam olarak kazanılabilmesi için, çok çeşitli formlarda eserler öğretilmesi, belirli bir seviyede, öğrencinin formlar arasındaki farklılıkları kavrayabilmesine ve çalışacağı eserlere üslup ve yorum katabilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Başlangıç seviyesindeki kanun öğrencisine belirli bir seviyede üslup çalışmalarına yönelik kullanılan çalışmalar arasında olan fiske,

tremola, alt-üst çarpma, oktav ve vb. tekniklere uygun eserler öğretilmesi önerilmektedir. Öğrencinin çalgısından temiz ve kaliteli bir ses elde edebilmesi için farklı üslûptaki icrâcılarını dinletilerek taklit ettirilmesi, üslûp çalışmalarına yönelik bir yöntem olarak düşünülmektedir. Kanun öğrencisinin nota aracılığı ile eseri hafızasına almasının, daha sonrasında ezberinde olan esere dilediği gibi nüans, vurgu, yorum vb. katabilmesi açısından kolaylık sağlayabileceği düşünülmektedir.

Etüt ve gam çalışmalarının dışında, öğrencinin icrâ düzeyinde gelişimine katkı sağlayacak olan saz eseri gibi formların çalımında, notayı bir hatırlama aracı olarak kullanabileceği seviyede ezberleterek öğretilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, C. (2015). *Odaklanmış Görüşme*, 17.04.2015, Konya.
- Öztuna, Y. (2000). Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi.
- Somakçı. P. (2001). Kanun Öğretimine Giriş, İstanbul: Haliç Üniversitesi Yayını.
- Yekta, R. (1986). Türk Musikisi, Çev: Nasuhioğlu O. Pan Yayıncılık, İstanbul 1986, s.93.